

Топоркова Олена Анатоліївна,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри «Облік і оподаткування»

Український державний університет науки і технологій

Касянюк Юлія Андріївна,

здобувач вищої освіти за другим магістерським рівнем

Український державний університет науки і технологій. М. Дніпро.

ВПЛИВ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ НА СТАН ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Анотація. Розглянуто тенденції зміни обсягів перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом України. Акцентовано увагу на необхідності оптимізації управління фінансами залізничної галузі, особливо в умовах карантинних обмежень.

Ключові слова: залізничний транспорт, перевезення, попит, дебіторська і кредиторська заборгованість, пандемія.

В умовах трансформаційних процесів, що відбуваються нині у світі, гостро постає необхідність впровадження такого вектора національної економіки, який сприятиме не лише активізації господарського комплексу в цілому, а й буде спроможним адаптуватися до мінливих умов та кризи.

Пандемія Covid-19 суттєво вплинула на національну та світову економіку. Залізничний транспорт є однією з основних інфраструктурних галузей економіки України, яка забезпечує її внутрішні та зовнішні транспортно-економічні взаємовідносини і задовольняє виробничі та невиробничі потреби у перевезеннях, сприяє швидшому розвитку продуктивних сил суспільства, міжрегіональних зв'язків та залученню до процесу суспільного відтворення ресурсів всіх регіонів країни.

Добре розвинена транспортна система надає можливості для вільного транспортування товарів, людей та послуг. Його оптимальна структура та ефективна робота є необхідною умовою функціонування економіки загалом, її стабілізації та зростання рівня життя населення.

Якщо брати до уваги сферу залізничного транспорту – одну з найбільших державних компаній АТ «Укрзалізниця», то внаслідок спалаху коронавірусної інфекції, за якою послідували карантинні обмеження, діяльність транспортної компанії була суттєво порушена частковою забороною на переміщення пасажирів та обмеженням вантажних перевезень, що призвело до непередбаченої дестабілізації.

Проаналізувавши інформацію про зміну обсягів перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом АТ «Укрзалізниця» можна констатувати, що пасажирські перевезення за період з 2017 по 2020 роки з 164 941,6 тис. пасажирів зменшилися до 68 332,5 тис. Об'єми вантажних перевезень за такий

самий період теж істотно змінились, а саме з 339 550,5 тис. тонн за 2017 рік знизились до 305 480,4 тис. тонн за 2020 рік [1].

Втрати в обсягах перевезень постраждали від кризи через запровадження обмежень на поїздки і карантину загалом, попит буквально зник, що дуже позначилося на доходах та суттєво уповільнило зростання національної економіки.

У процесі роботи всі організації з різних галузей, а саме промисловість, сільське господарство, торгівля, транспорт чи будівництво, взаємодіють зі своїми покупцями, потенційними споживачами своїх товарів, робіт та послуг. Тому однією з найважливіших складових фінансово-господарської діяльності будь-якої організації є дебіторська та кредиторська заборгованість.

Розглянемо динаміку заборгованості залізничного транспорту за 2017-2020 роки, адже такий аналіз дає змогу краще оцінити фінансове становище Акціонерного Товариства (Рис. 1) [2].

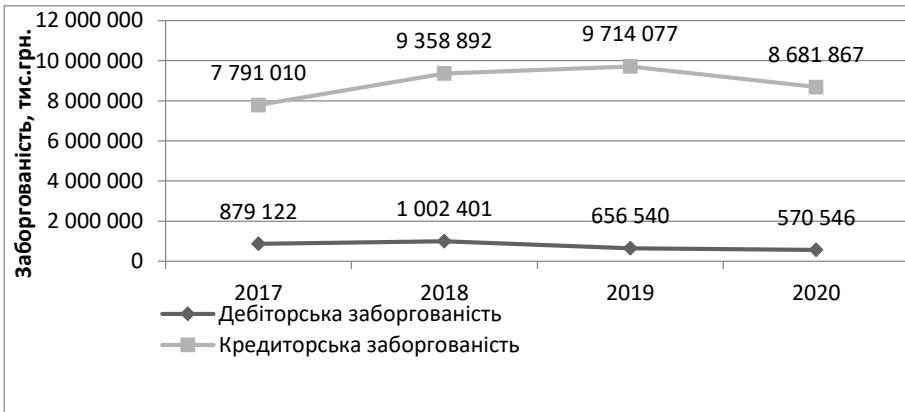

Рис.1. Торгова та інша дебіторська і кредиторська заборгованість АТ «Укрзалізниця»

Як можна бачити, у 2018 році відбулося різке зростання дебіторської заборгованості, але протягом двох останніх років спостерігається зниження заборгованості, що є позитивною тенденцією.

Щодо кредиторської заборгованості, то в порівнянні з 2017 роком має місце зростання у 2018 та 2019 роках. Збільшення заборгованості перед постачальниками може мати неоднозначний характер і може бути пов'язане з несвоечасним погашенням боргів. Тому цю позицію слід детально проаналізувати, тобто провести аналіз по кожному постачальнику та виявити причини зростання заборгованості.

В умовах пандемії особливого значення набуває управління фінансами залізничної галузі, оскільки брак доступних фінансових ресурсів може стати причиною погіршення не лише фінансових результатів, а й негативно вплинути на можливість здійснення вантажних та пасажирських перевезень у

необхідних обсягах та з необхідною якістю, що позначиться на національній економіці.

АТ «Укрзалізниця» за останні роки зіткнулась з безпрецедентними фінансовими втратами через транспортні обмеження та загальний економічний спад, викликаний пандемією.

З метою запобігання банкрутству національної галузі варто впровадити низку послаблень, а саме:

- 1) Перегляд графіків погашення кредитів;
- 2) Відстрочення з виплати заборгованості за кредитами без нарахування штрафних санкцій;
- 3) Звільнення повне або часткове від сплати земельного податку та податку на майно;
- 4) Сплата єдиного соціально внеску за зниженою відсотковою ставкою;
- 5) Створення антикризового фонду з метою підтримки провідних галузей економіки;
- 6) Формування спеціальної комісії для вивчення ситуації в країні та за кордоном у зв'язку з поширенням та появою нових штамів коронавірусної інфекції.

Завдяки вищенаведеним послабленням у транспортній сфері можлива адаптація до оновлених умов діяльності та поступове відновлення після кризи.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інтегрований звіт АТ «Укрзалізниця» за 2017-200 роки. URL: <https://www.uz.gov.ua/about/investors/>